

Σκουριές: Οι Αγώνες για Ζωή, Γη και Ελευθερία δεν έχουν Ημερομηνία Λήξης

Παναγιώτης Μποχώτης*

Ο αγώνας ενάντια στα μεταλλεία... δεν συμβαίνει μόνο στη Χαλκιδική, αλλά εξελίσσεται στη Ρουμανία, στην Τουρκία, στην Αρμενία, στη Λατινική Αμερική, στον Έβρο, στο Κιλκίς, και σε όλα εκείνα τα μέρη όπου σχεδιάζονται ή υλοποιούνται εγκληματικά έργα εξόρυξης χρυσού που συνεπάγονται την υποβάθμιση των ζώων μας, επιφέροντας ανυπολόγιστες συνέπειες στην ισορροπία και την ίδια την ύπαρξη των τοπικών οικοσυστημάτων και πλήττοντας ανεπανόρθωτα τις τοπικές παραγωγικές δραστηριότητες.

...δεν συσχετίζεται αποκλειστικά με την επιβολή της συγκεκριμένης επένδυσης στην περιοχή της Χαλκιδικής,

αλλά, συνιστά μια πιο εμφανή εικόνα των δραστικών επεμβάσεων που επιχειρούνται τα τελευταία χρόνια, όπως οι εκτροπές ποταμών και κατασκευή φραγμάτων, η εγκατάσταση ανεμογεννητριών στα νησιά, εργοστασίων καύσης απορριμμάτων σε ένα σύνολο περιοχών του ελλαδικού χώρου, τρένων υψηλής ταχύτητας στην Ιταλία και υπεραεροδρομίου στη Γαλλία, καθώς και η υλοποίηση ενός πλήθους άλλων εγκλημάτων, που περιλαμβάνουν την περίφραξη και ευρεία καταστροφή κοινών φυσικών πόρων, στο βωμό της ανάπτυξης και του κέρδους εγχώριων και πολυεθνικών εταιριών.

...δεν αναφέρεται μόνο στην εξόρυξη χρυσού στις Σκουριές,

αλλά και στα εν ενεργεία μεταλλεία της Β.Α. Χαλκιδικής (Ολυμπιάδα, Στρατονίκη), η εκμετάλλευση των οποίων είχε επιχειρηθεί και νωρίτερα στο παρελθόν, από δύο άλλες εταιρείες. Αντίστοιχα δυναμική υπήρξε και τότε η αντίσταση των τοπικών κοινωνιών, η οποία κατάφερε να προκαλέσει την ακύρωση

του έργου και στις δύο περιπτώσεις (το 1989 από τη κρατική ΜΕΤΒΑ και κατά το διάστημα 1995 ως 2001 αντίστοιχα από τη πολυεθνική TVX). Ωστόσο, η αποχώρηση της TVX άφησε πίσω της τεράστιες οικολογικές καταστροφές, από την αποκατάσταση των οποίων είναι απαλλαγμένη μέσω σύμβασης και η τρέχουσα εταιρεία.

...δεν αντιστέκεται πλέον μόνο στο καταστροφικό έργο της εξόρυξης που απειλεί από το μέλλον, αλλά και σε ένα έγκλημα που συντελείται ήδη στο παρόν,

καθώς, πριν ακόμα ολοκληρωθεί η πλήρης ανάπτυξη του έργου – οι ρυθμοί της οποίας επιταχύνονται ολοένα και περισσότερο – έχουν ήδη προκληθεί σημαντικές περιβαλλοντικές καταστροφές στην περιοχή: αφενός έχει σχεδόν ολοκληρωθεί η αποψίλωση πολλών στρεμμάτων αρχέγονου δάσους και η διάνοιξη νέων δρόμων, που θυμίζουν λεωφόρους, για την διέλευση οχημάτων και μηχανημάτων της εταιρείας. Αφετέρου, η διάνοιξη διερευνητικών στοών, αλλά και του υπόγειου δικτύου επικοινωνίας μεταξύ των μεταλλείων έχει ήδη αλλοιώσει τη σύσταση του νερού καθώς και η διαδικασία αποστράγγισης του βουνού εξαφανίζει σταδιακά τους υδάτινους πόρους της περιοχής. Τέλος, η εξόρυξη φαντάζει ολοένα και πιο κοντινή, καθώς έχουν ήδη οικοδομηθεί στις Σκουριές, κοντά στην τοποθεσία όπου έχει ήδη ανοιχθεί ο κρατήρας της ανοιχτής εξόρυξης, τα θεμέλια του εργοστασίου εμπλουτισμού, το οποίο θα επεξεργάζεται καθημερινά τόνους μεταλλεύματος ενώ βρίσκεται υπό κατασκευή γιγαντιαίο φράγμα εναπόθεσης χημικών τελμάτων στο λάκκο Καρατζά.

...δεν είναι ασύνδετος από άλλους κοινωνικούς αγώνες, καθώς – με τη διάρκειά του στο χρόνο και με τα προτάγματα που αναδύονται στο εσωτερικό του – συνιστά σημαντική απειλή για την κερδοφορία των εταιριών και το ρόλο του κράτους ως απόλυτο διαχειριστή της κοινωνικής ροής, καθώς μπορεί να αποτελέσει σημαντική παρακαταθήκη για αγώνες ενάντια σε άλλα ανάλογα επενδυτικά σχέδια. Γι' αυτό άλλωστε η άνευ προηγουμένου καταστολή που έχει υποστεί, στόχευε και στο να αποτραπεί η εξάπλωση του αγώνα, ή/και αντίστοιχες αντιστάσεις σε άλλα

αναπτυξιακά εγκλήματα.

Στη Β.Α. Χαλκιδική...

Ο αγώνας ενάντια στα μεταλλεία, δεν ξεκίνησε το Φεβρουάριο του '13, όταν – μετά τον εμπρησμό του εργοταξίου στις Σκουριές – κράτος και εταιρεία, μην έχοντας πλέον τη δυνατότητα να φιμώσουν ένα ήδη μαζικότατο κίνημα αντίστασης, κατέφυγαν στην προσπάθεια δημιουργίας φοβικού κλίματος στην περιοχή, καθιστώντας ως «παράπλευρη απώλεια» τον αγώνα που έγινε γνωστός σε διεθνές επίπεδο μέσα από τον εμπρησμό του εργοταξίου και την καταστολή που ακολούθησε. Είναι γεγονός ότι ο αγώνας μαζικοποιήθηκε, με τη διενέργεια πολυάριθμων διαδηλώσεων στο βουνό όπου συμμετείχαν χιλιάδες αγωνιζόμενων κατοίκων και αλληλέγγυων, μετά το Μάρτιο του '12 όταν η βίαιη εισβολή της εταιρείας στο βουνό – μέσω της επίθεσης 400 μισθοφόρων της σε 40 αγωνιζόμενους κατοίκους και της καταστροφής του φυλακίου αγώνα των κατοίκων – άνοιξε το δρόμο για την έναρξη των εργασιών της.

Οι απαρχές του αγώνα τοποθετούνται πριν 10 χρόνια, ο αγώνας αυτός πλαισιώνεται από ανθρώπους με πολύ διαφορετικές καταβολές, οι οποίοι επιμένουν να αντιστέκονται απέναντι στην ανάπτυξη των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων της εταιρίας.

Κατά τη διάρκεια όλων αυτών των χρόνων, ο αγώνας της Χαλκιδικής έχει πάρει ποικίλες μορφές, που συνθέτουν από κοινού την πραγματικότητά του: άλλοτε παρεμβάσεις σε συνέδρια της εταιρίας, πορείες ή συγκεντρώσεις στο βουνό, διαδηλώσεις και συναυλίες, εκδηλώσεις σε χωριά και μεγάλες πόλεις, αποκλεισμούς δρόμων και άλλοτε καταστροφές σε υλικοτεχνικό εξοπλισμό της εταιρείας, με σκοπό πάντα το μπλοκάρισμα του έργου, αλλά και με πάγια διεκδίκηση τον αποχαρακτηρισμό της Χαλκιδικής από μεταλλευτική ζώνη και την αποκατάσταση όσων περιοχών έχουν ήδη πληγεί.

Επειδή όμως, η μια βιομηχανία φέρνει την άλλη, ο αγώνας ενάντια στα μεταλλεία δεν αποτελεί απλά ένα ακόμη πεδίο

καταστολής,

αλλά ένα δοκιμαστικό πεδίο πρωτοεμφανιζόμενων και αναβαθμισμένων κατασταλτικών πρακτικών και μιας γενικευμένης κατάστασης εξαίρεσης, που προορίζεται για να εφαρμοστεί στη συνέχεια στο σύνολο των κοινωνικών αγώνων, αλλά και σε όλο το φάσμα της ζωής μας, απειλώντας ευθέως τις ελευθερίες μας. Η προσπάθεια του κράτους να διασφαλίσει την ανάπτυξη της βιομηχανίας εξόρυξης στην περιοχή, περιλαμβάνει την ταυτόχρονη ανάπτυξη μιας βαριάς βιομηχανίας διώξεων, η οποία έχει εγκαθιδρυθεί προκειμένου, να στοχοποιήσει το κοινωνικό κίνημα ενάντια στα μεταλλεία, να εμποδίσει την εξάπλωση του αγώνα πέρα από τα γεωγραφικά όρια της Χαλκιδικής και να επιδείξει αποτελεσματικότητα στην πάταξη αυτού που ορίζει ως «ανομία». Στην προσπάθειά του αυτή, έχει επιχειρήσει να κατασκευάσει σενάρια για υποτιθέμενες εγκληματικές οργανώσεις που δρουν στην περιοχή εμποδίζοντας την ανάπτυξη της χώρας. Χαρακτηριστικό μάλιστα είναι το γεγονός ότι η ποινικοποίηση αυτή δεν αναφέρεται μόνο στην πράξη, αλλά και στην ίδια τη σκέψη και τη βούληση, γεγονός που έχει ανοίξει το δρόμο για την άσκηση φρονηματικών διώξεων.

Όπως ήταν αναμενόμενο, η Χαλκιδική αποτέλεσε πεδίο δοκιμών αναβαθμισμένων κατασταλτικών πρακτικών που απέβλεπαν στην τρομοκράτηση των αντιστεκόμενων: σοβαροί τραυματισμοί από την άσκηση νόμιμης βίας, με μανιώδεις ρίψεις δακρυγόνων σε ευθεία βολή, πρωτοφανή μεγέθη δυνάμεων καταστολής σε διαδηλώσεις, αλλά και μέσα στα χωριά μετά την καταστροφή του εργοταξίου της εταιρείας, εκατοντάδες πολύωρες προσαγωγές διαδηλωτών χωρίς την παρουσία δικηγόρων, λήψη DNA από 100άδες αγωνιζόμενους χωρίς να έχουν καν απαγγελθεί κατηγορίες και σε κάποιες περιπτώσεις δια της βίας. Η άνευ προηγουμένου τρομοκράτηση και καταστολή που έχει επιβληθεί, όχι μόνο δεν προκάλεσε ως απάντηση την όξυνση του αγώνα, αλλά είχε ως αποτέλεσμα την αποδυνάμωσή του, λόγω της επικράτησης του φόβου. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της κινητοποίησης στο βουνό, στις 21 Οκτώβρη '12, όπου η άγρια καταστολή κατάφερε να

εκφοβίσει μεγάλα τμήματα του κινήματος, με αποτέλεσμα να μην πραγματοποιηθεί έκτοτε άλλη τόσο μαζική πορεία στο βουνό.

Επιπλέον, ο φόβος που επιβλήθηκε, σε συνδυασμό με την έλλειψη – τουλάχιστον στη συντριπτική πλειοψηφία του κινήματος – πρότερης εμπειρίας λήψης DNA, καθώς και γνώσης των δικαιωμάτων που αφορούν σε αυτή, ήταν αναπόφευκτο να οδηγήσει στην κατά συρροή παράδοση του γενετικού υλικού ενός πλήθους ανθρώπων. Τα ζωντανά αντανακλαστικά του κινήματος ωστόσο αποδείχθηκαν όταν με απαρχή την πρωτοβουλία ενός αγωνιζόμενου να αντισταθεί στη λήψη DNA, ακολούθησαν στη συνέχεια και άλλοι την ίδια τακτική – είτε της ολικής άρνησης είτε της μη συγκατάθεσης.

Επιπλέον, σε ό,τι αφορά στην κατά συρροή λήψη DNA, είναι προφανές ότι οι διωκτικές αρχές αποσκοπούν στη χρήση γενετικού υλικού, προκειμένου να προσδώσουν ένα δήθεν ορθολογικό και επιστημονικοφανές έρεισμα στις παράλογες διώξεις που κατασκευάζουν, παρά το γεγονός ότι η μέθοδος ταυτοποίησής του δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αποτελέσει αξιόπιστο «αποδεικτικό στοιχείο», μιας και το DNA μπορεί να αναπαραχθεί και να μεταφερθεί από τρίτους κατά βούληση, χωρίς να μπορεί να προσδιοριστεί επακριβώς ο χρόνος και ο τόπος κατά τον οποίο έγινε η μεταφορά του γενετικού αποτυπώματος. Είναι φανερό επίσης η απόπειρα δημιουργίας και διατήρησης τράπεζας γενετικού υλικού στην περιοχή, που συνιστά στην ουσία την εφαρμογή ενός βιολογικού φακελώματος που θα είναι πάντα διαθέσιμο προς χρήση, σύμφωνα με τις εκάστοτε εντολές της εξουσίας και αποσκοπεί στην επιβολή ενός καθεστώτος ομηρίας στους αγωνιζόμενους.

Συνολικά, από το Μάρτιο του '12 μέχρι σήμερα, έχουν συνταχθεί τουλάχιστον 30 δικογραφίες, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται 400 κατηγορούμενοι με αρκετά άτομα να κατηγορούνται για πολλές υποθέσεις. Επίσης, 50 άτομα στοχοποιούνται στο πλαίσιο των δύο μεγάλων δικογραφιών που περιλάμβαναν την κατηγορία σύστασης εγκληματικής οργάνωσης (187) – 21 άτομα συμπεριλαμβάνονται στη δικογραφία του εμπρησμού του εργοταξίου, της οποίας η δίκη έχει οριστεί 09 Νοεμβρίου 2017 και 29 26 άτομα στη δικογραφία

που αφορά ενέργειες που έλαβαν χώρα κατά την κινητοποίηση στο Λάκκο Καρατζά Μ. Παναγίας, το Μάιο του '13 και στην ευρύτερη περιοχή της Ιερισσού (από τις αρχές Μαΐου μέχρι και τις 25 Αυγούστου '13) της οποίας η δίκη έχει οριστεί 21 Σεπτεμβρίου 2017.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η δικογραφία αυτή είναι η πρώτη στον αγώνα της Χαλκιδικής, η οποία στηρίχθηκε κατά κύριο λόγο στο περιεχόμενο των συνομιλιών των εμπλεκόμενων προσώπων που καταγράφηκαν ύστερα από άρση του τηλεφωνικού τους απορρήτου, ποινικοποιώντας το όποιο περιεχόμενό τους, αλλά και από δημοσιεύσεις σε ηλεκτρονικούς ιστότοπους.

Σε σχέση με τις διώξεις

Η κατασταλτική επίθεση ορίζεται δυναμικά, ανάλογα με την εκάστοτε κατάσταση του κινήματος, με στόχο πάντα τον περιορισμό των αντιστάσεων/ κινητοποιήσεων, ο οποίος άλλοτε επιδιώκεται με την καταστολή των αντιστάσεων μέσω της τρομοκράτησης και άλλοτε με την αποφυγή της πρόκλησής τους. Έτσι, κατά το διάστημα μετά τον εμπρησμό του εργοταξίου, το κράτος επέβαλε σε κάποιους προφυλακίσεις και στους υπόλοιπους εγγυήσεις. Πραγματώνοντας με αυτόν τον τρόπο, τη φίμωση ενός τότε δυναμικού κινήματος, το οποίο ωστόσο δεν είχε την πολιτική εμπειρία να αντισταθεί στον τρόπο που του επιβαλλόταν, με αποτέλεσμα το συνολικότερο πάγωμα των κινηματικών διαδικασιών του αγώνα κατά τη διάρκεια των 4 προφυλακίσεων.

Μια ενέργεια την οποία το κίνημα φάνηκε ό,τι δεν ήταν έτοιμο να υπερασπιστεί συλλογικά, ώστε να δείξει έμπρακτα την αλληλεγγύη του σε όλους τους διωκόμενους μέσα από την συνέχιση του ίδιου του αγώνα. Σε αντίθεση με αυτό, στους υπόλοιπους διωκόμενους, με το να μην επιβάλλονται ούτε καν εγγυήσεις, επιλέγεται να μην προκληθεί η τυχόν αναζωπύρωση ενός κινήματος σε ύφεση, το οποίο θα ήταν ενδεχομένως πιο ώριμο για να απαντήσει κινηματικά στις επιθέσεις της κυριαρχίας. Την ίδια στιγμή μέσω, των δικογραφιών που δεν έχουν ακόμη συνταχτεί και

αφορούν αρκετές κινητοποιήσεις, της επιβολής περιοριστικών όρων και επιπλέον μέσα από την απαγόρευση της πρόσβασης στο βουνό σε ορισμένους διωκόμενους αλλά και μέσα από τις δίκες που εκκρεμούν, συντελείτε ένα καθεστώς ιδιότυπης ομηρίας, διαρκώς αυξανόμενο και μεταβαλλόμενο ανάλογα με τις συνθήκες, καταφέροντας με αυτόν τον τρόπο να διαχειρίζονται, σε ένα βαθμό, τον ίδιο τον αγώνα.

Ο αντίκτυπος των δημοτικών αλλά και εθνικών εκλογών...

Θα τις αναφέρουμε γιατί απασχόλησαν έντονα τα χωριά γύρω από την εξόρυξη, αλλά και κατά κύριο λόγο τις επιτροπές ενάντια στην εξόρυξη χρυσού. Γνωρίζουμε ότι ο χαρακτήρας των τοπικών και των εθνικών εκλογών για το μέλλον της εξόρυξης ήταν δημοψηφισματικός, όμως το κεντρικό ζήτημα που έμπαινε αλλά μπαίνει και τώρα, είναι αν θα παραμείνει το κίνημα όρθιο έχοντας τον αγώνα στα χέρια του και θα κινείται με βάση το ακηδεμόνευτο και αδιαμεσολάβητο ή αν θα μεταθέσει τη δυναμική του στο παραδοσιακό και στην ανάθεση.

Ο εφesusχασμός του κινήματος και η σχέση με την ανάθεση...

Μετά το πέρας των δημοτικών εκλογών, το κίνημα βρέθηκε σε μια κατάσταση αδρανοποίησης, τόσο σε σχέση με τη προεκλογική περίοδο, όσο και με το αποτέλεσμα, το οποίο έθεσε μεγάλο κομμάτι της τοπικής κοινωνίας σε κατάσταση αναμονής, επιπλέον σε αυτή την κατάσταση συνέδραμε το ευμενές αποτέλεσμα των ανακρίσεων, των δυο μεγάλων δικογραφιών που συμπεριλάμβαναν την κατηγορία της εγκληματικής οργάνωσης, οι οποίες επέφεραν περιοριστικούς όρους, αντί των εγγυήσεων ή προφυλακίσεων. Χρειάστηκαν να περάσουν αρκετοί μήνες και να υπάρξει ένα κλίμα εθνικών εκλογών στην ατμόσφαιρα ώστε να συναντήσουμε μαζικές, όχι όμως όπως παλιά, και δυναμικές κινητοποιήσεις, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει πως δεν υπήρχαν άλλες κινητοποιήσεις σε όλο αυτό το διάστημα οι οποίες δημιουργούσαν πίεση σε ένα

βαθμό απέναντι στις εργασίες της εταιρίας.

Πλέον βρισκόμαστε σε μια χρονική περίοδο κατά την οποία η εταιρεία τελειώνει τις εργασίες της πλησιάζοντας προς την εξόρυξη και τη χημική επεξεργασία, παρά την όποια διαιτησία με το κράτος και την επικοινωνιακή αναβολή των εγκαινίων της μονάδας στην Ολυμπιάδα. Ούτως ή άλλως όσα νομικά εμπόδια έχει συναντήσει η εταιρία μέχρι τώρα είτε από το κίνημα είτε από το κράτος τα έχει παρακάμψει ή αντιμετωπίσει με ευκολία έχοντας πάντα και το ΣΤΕ για την ύστατη δικαίωση.

Ενώ από την άλλη η βιομηχανία διώξεων μετράει ήδη, στην επέλασή της, την στοχοποίηση 100αδων αγωνιστών που βρίσκονται υπό ομηρία – σε ορισμένους από τους οποίους έχει ήδη απαγορευτεί η πρόσβαση στο βουνό – και απειλεί δυνητικά ολοένα και περισσότερους ανθρώπους προκειμένου να αποτρέψει τη συμμετοχή τους στο κίνημα, είτε με τις υποθέσεις που εκκρεμούν είτε με τις προσεχείς δίκες που πλησιάζουν, από εστιάζοντας εν τέλει, ανά περιόδους, τον ίδιο τον αγώνα.

Σε μια τέτοια συγκυρία, η συνέχιση και αναβάθμιση του αγώνα είναι κρίσιμη γιατί αλλιώς... σε λίγους μήνες, πέρα από ό,τι θα λειτουργεί το εργοστάσιο εμπλουτισμού στην Ολυμπιάδα, έχει διανοιχθεί ήδη στην περιοχή ο κρατήρας, για την ανοιχτή εξόρυξη χρυσού, θα έχει κατασκευαστεί και το εργοστάσιο που θα επεξεργάζεται θρύμματα γης, παραγόμενα από συνεχείς εκρήξεις με δυναμίτη και τα τοξικά απόβλητα της διαδικασίας θα εναποτίθενται σε 2 τεράστιες τεχνητές λίμνες τελμάτων στα ρέματα Καρατζά κ' Λουτσάνικο τα οποία βρίσκονται υπό κατασκευή, παρά το γεγονός ό,τι την ίδια ώρα εκκρεμεί η εκδίκαση των αδειών τους στο ΣΤΕ.

Επίσης μέσα στο επενδυτικό σχέδιο της εταιρίας βρίσκονται μια σειρά από αντίστοιχα έργα από την Β.Α Χαλκιδική μέχρι την Θράκη. Χαρακτηριστικό είναι η πρόσφατες εργασίες της εταιρίας με γεωτρύπανα στο κοίτασμα Τσικάρα το οποίο είναι 10 φορές μεγαλύτερο από αυτό των Σκουριών και βρίσκεται σε ευθεία απόσταση 3 χλμ. από τις Σκουριές μεταξύ Γωματίου και Μ.

Παναγίας.

Όλα αυτά συνεπάγονται μη αναστρέψιμες καταστροφές για το περιβάλλον και την ίδια τη ζωή των τοπικών κοινοτήτων σε έναν χρονικό ορίζοντα που δεν είναι τελικά και πολύ μακριά.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημάνουμε ότι παρά το γεγονός ότι σε ένα μεγάλο βαθμό, οι αποφάσεις των επιτροπών αγώνα, λαμβάνονται μέσα από συλλογικές αμεσοδημοκρατικές διαδικασίες, διατηρείται ωστόσο από σημαντικό τμήμα του κινήματος η εμπιστοσύνη στη θεσμική διαχείριση, που εκφράζεται μέσω πρακτικών ανάθεσης: στη δικαιοσύνη, σε εκλεγμένους αντιπροσώπους, σε ηγετικούς ρόλους, σε ειδικούς και αυθεντίες.

Αυτό το συναντάμε σε διάφορες στιγμές του αγώνα, όπως για παράδειγμα στον γενικότερο τρόπο αντιμετώπισης των διώξεων, μέσα από την εναπόθεση της αντιμετώπισής τους καθαρά σε δικονομικούς χειρισμούς και όχι στο βάρος και την σημασία τόσο της αλληλεγγύης όσο και της συνέχισης του ίδιου του αγώνα. Ακόμη, η επιχειρηματολογία με εμμονή από κομμάτια του κινήματος, περί παρανομιών της εταιρίας αλλά και παράνομου έργου εισάγει μια προβληματική, στην οποία ενισχύεται η επίκληση στη νομιμότητα με προφανείς κινδύνους, πόσο μάλλον όταν το έργο κάποια στιγμή θα είναι νόμιμο. Επιπλέον, όσον αφορά την εναπόθεση στο θεσμικό, χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του ΣΤΕ, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν είναι απαραίτητα τα νομικά όπλα από μεριάς χρήσης του κινήματος, αλλά όταν το κίνημα περιμένει και κινείται γύρω από τις αποφάσεις και τις εξελίξεις, οι οποίες λαμβάνουν χώρα μακριά από αυτό και χωρίς να το λαμβάνουν σοβαρά υπόψιν, τότε επικρατεί η μονόδρομη επανάπαυση στους θεσμούς.

Αξίζει βέβαια να αναφερθεί το παράδειγμα του The Mall στην Αθήνα, το οποίο κατασκευάστηκε χωρίς σχετική άδεια, με αποτέλεσμα όταν έφτασε η υπόθεση του, στο ΣΤΕ το ίδιο αποφάνθηκε «...και τώρα τι να κάνουμε να το γκρεμίσουμε», ερχόμενοι στη περίπτωση της Χαλκιδικής, κατά την οποία με

παρόμοιους ισχυρισμούς και ενώ σε μεγαλύτερο βαθμό οι καταστροφές είναι ήδη μη αναστρέψιμες θα μπορούσε να συμβεί το ίδιο. Πόσο μάλιστα όταν σήμερα ο υπουργός δηλώνει ότι έχουν δοθεί το 60% των αδειών οπότε τι να κάνει να μην δώσει τις υπόλοιπες, χαρακτηρίζοντάς τις μάλιστα άδειες ρουτίνας ενώ την ίδια στιγμή έχει προσφύγει στη διαιτησία με την εταιρεία.

Η αντιστροφή των ρόλων και ο «αγώνας» των μεταλλωρύχων...

Η εταιρεία, έχοντας **θεωρητικά** απέναντι της, τη δημοτική αρχή αλλά και την κυβέρνηση αντιμετώπισε ένα υποτιθέμενο κλίμα αμφισβήτησης της κυριαρχίας της στην περιοχή, οπότε με τη σειρά της καλέστηκε να προασπίσει για πρώτη φορά, μόνη της στην ουσία, το έργο. Στο παρελθόν, όταν σε διάφορες στιγμές εκδίδονταν αποφάσεις για προσωρινή παύση των εργασιών είτε από κινήσεις του κινήματος, είτε του κράτους, η εταιρεία απαντούσε πιέζοντας τους θεσμικούς φορείς, κυρίως την δικαιοσύνη, σε όλα τα επίπεδα, όμως πέρα από το ΣΤΕ πάντα το τελευταίο της χαρτί είναι οι εργαζόμενοι, τους οποίους χειρίζεται από την μια ως θύματα, από την άλλη ως μισθοφορικό στρατό και όπως έχουμε δει και ως ασπίδα.

Ενδεικτικό ήταν το κλίμα που επικράτησε μετά τις δημοτικές εκλογές από τις επιθέσεις των εργαζόμενων της εταιρείας σε αντιστεκόμενους κατοίκους: σπασμένα καταστήματα, καμένες αποθήκες, απειλές και προπηλακισμοί ανθρώπων που εναντιώνονται στην εξόρυξη. Η βία των μεταλλωρύχων δεν συναντάται μόνο μέσα στην εργασία τους, δηλαδή την καταστροφή ενός ολόκληρου βουνού με ότι αυτό συνεπάγεται, αλλά συναντάται και μέσα από τις εκάστοτε ορέξεις τους για τραμπουκισμούς ή ξυλοδαρμούς σε αγωνιζόμενους ενάντια στα μεταλλεία, χωρίς βέβαια αυτό να μένει αναπάντητο.

Με αυτόν τον τρόπο η εταιρεία έχει εφεύρει ένα νέο υποκείμενο αγώνα στην Χαλκιδική, αυτό που αγωνίζεται για να υπερασπιστεί την τίμια δουλειά του, η οποία βέβαια, θα σημαίνει τον θάνατο

της περιοχής όπως την γνωρίσαμε. Αυτό το υποκείμενο δεν έχει σημασία εάν αμείβεται καλά ή όχι, για να το συγκρίνουμε με βάση τους μισθοφόρους που γνωρίζουμε. Απεναντίας, αυτό το οποίο έχει σημασία είναι το γεγονός ό,τι από μόνο του εδώ και καιρό έχει διαλέξει θέση και η θέση του αυτή είναι απέναντι στο κίνημα, το οποίο αργά ή γρήγορα θα ξανά βρεθεί αντιμέτωπο με αυτήν την κατάσταση, στην οποία οι εργαζόμενοι θα προσπαθούν οικειοθελώς να προστατεύσουν την επένδυση με κάθε απαιτούμενη θυσία και αγώνα και απέναντι σε αυτή την κατάσταση το κίνημα δεν μπορεί παρά να τους αντιμετωπίζει, σαν αυτό που έχουν επιλέξει οι ίδιοι να είναι...

Κλείνοντας...

Το θεμελιώδες λοιπόν ζήτημα που μπαίνει σήμερα στον κόσμο που αγωνίστηκε όλα αυτά τα χρόνια δεν είναι να μεταθέσει στους υπεύθυνους τοπικούς και εθνικούς την επίλυση της εξόρυξης, ούτε να φαντάζεται και να περιμένει την όποια νομική κίνηση που θα μπλοκάρει το έργο ως δια μαγείας. Όσο το κίνημα θα βρίσκεται σε κατάσταση αναμονής και ανάθεσης, στην ελπίδα της θεσμικής λύσης και στον δρόμο των δικαστηρίων αντί του σκληρού αγώνα, τόσο το έργο θα προχωράει δημιουργώντας ολοένα και περισσότερο τετελεσμένα και το κίνημα θα σαπίζει στον λάκκο που το ίδιο έσκαψε.

Η μέχρι τώρα πράξη απέδειξε ό,τι οι κάτοικοι και οι αλληλέγγυοι με τον αγώνα τους, μπορούν να αλλάξουν τους συσχετισμούς και τις δικαιοδοσίες και μάλιστα σε συνθήκες απόλυτα εχθρικές, όταν απ' τη μια είχαν απέναντι την απελθούσα δημοτική αρχή του αξιοθρήνητου Πάχτα και απ' την άλλη το κράτος με όρους σκληρής καταστολής και πολέμου... Η τύχη της εξόρυξης είναι στην δικαιοδοσία του κινήματος και σ' αυτή την παρακαταθήκη δεν πρέπει να γίνει καμιά έκπτωση, μην ξεχνώντας ό,τι ο ίδιος ο αγώνας κατέδειξε πως όσο καταστροφική είναι η εξόρυξη, άλλο τόσο καταστροφική είναι και η άνευ όρων ανάθεση.

Αν δεν υπήρχε συμμετοχή, αν δεν υπήρχε πρωτοβουλία πάνω στον κοινό στόχο κατά της εξόρυξης, η Β.Α. Χαλκιδική θα ήταν σήμερα

στα αζήτητα. Αν είναι όμως να αλλάξει πραγματικά κάτι, θα πρέπει να συγκροτηθούν νέοι θεσμοί, θεσμοί που δεν έχουν καμία σχέση με το παραδοσιακό και την ανάθεση αλλά με την συμμετοχή και την ανάληψη ευθυνών. Δίνοντας τη δυνατότητα στους κατοίκους να νιώθουν και να είναι πραγματικά κύριοι του εαυτού τους και του τόπου τους. Κι αυτούς τους νέους θεσμούς μόνο το κίνημα μπορεί να τους συνδιαμορφώσει και να τους καθιερώσει. Οι καλές προθέσεις δεν αρκούν, αν δεν υπάρξει ριζική αλλαγή σε αυτή τη σχέση μέσα από μια αυτοθέσμιση.

Ριζική αλλαγή σημαίνει το πέρασμα της πραγματικής εξουσίας στις τοπικές, ανοιχτές συνελεύσεις, πάνω σε μία καταστατική συμφωνία για το παρόν και το μέλλον της περιοχής. Αυτό σημαίνει πλήρης αναδιάρθρωση του παραγωγικού τομέα, δίνοντας βάρος στο συλλογικό, στο ισότιμο, στην αλληλεγγύη, στη δημιουργία νέου, ελεύθερου, δημόσιου και κοινωνικού άξονα που να ενώνει το βουνό και τη θάλασσα, μια νέα δηλαδή ελεύθερη και συνάμα προστατευτική προσβασιμότητα, στο φυσικό και παραγωγικό πλούτο της περιοχής.

Το πολιτικό πλαίσιο αυτής της συμφωνίας δεν μπορεί παρά να αντληθεί από την εμπειρία του πολύχρονου κινήματος κατά των μεταλλείων και από την αλληλεγγύη που εισέπραξε σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Μια αλληλεγγύη που μπορεί να αποτελέσει την κινηματική απάντηση για την εναλλακτική βιωσιμότητα της περιοχής. Αυτές οι αλλαγές δεν έχουν καμία σχέση με τον εμπορευματικό-επιχειρηματικό κόσμο για τον οποίο στρατηγικός στόχος είναι το χρήμα και το κέρδος με αναπόδραστο αποτέλεσμα την ιδιώτευση και την εξορία του συλλογικού από την δημόσια σφαίρα. Αυτήν την επανανοηματοδότηση του συλλογικού έκανε πράξη ο αγώνας στην περιοχή κι αυτό είναι το βασικό του στήριγμα για να συνεχίσει και δεν μένει παρά να το θεσμίσει σε όλους τους τομείς της ζωής. Αυτό είναι το πραγματικό νόημα της άμεσης δημοκρατίας.

Βέβαια όλα αυτά δεν έχουν κανένα νόημα συζήτησης τόσο εάν δεν ενδιαφέρουν την ίδια την τοπική κοινωνία όσο και αν το κίνημα περιμένει την διαιτησία μεταξύ κράτους και εταιρίας να φέρει

αποτελέσματα από μόνη της. Αλλιώς θα πρέπει το ίδιο να πάρει την δυναμική της κατάστασης στα χέρια του, ορίζοντας μια ακηδεμόνευτη στρατηγική και μέσα από τον αδιαμεσολάβητο αγώνα να θέσει το ίδιο τις καταστάσεις που θα δημιουργήσουν τετελεσμένα απέναντι στην εταιρία. Η συνέχιση και η όξυνση του αγώνα απέναντι στην εταιρία και σε όποιον την προασπίζεται σίγουρα είναι ο δύσκολος δρόμος, ιδίως μετά από όλη αυτήν την εμπειρία των επακόλουθων της όξυνσης του αγώνα, της καταστολής και των διώξεων, είναι όμως ο μόνος δρόμος απέναντι σε μια εξόρυξη που θα μεταναστεύσει χωριά ολόκληρα και θα καταστρέψει ανεπανόρθωτα τα πάντα γύρω της.

Οι αγώνες δεν έχουν ημερομηνίες λήξης. Η αναμέτρηση συνεχίζεται, ο αγώνας συνεχίζεται.

ΥΓ1: Οι σκουριές δεν είναι και τόσο μακριά...

ΥΓ2: Ραντεβού στον Κάκκαβο...

* κατηγορούμενος στην υπόθεση Καρατζά – Εισήγηση στο Φεστιβάλ Άμεσης Δημοκρατίας 2017